

BERGEN
KOMMUNE

**Normalitetsbegrepet
i arbeidet med barn og unge**

Jogeir Sognnæs
Etat for spesialpedagogiske tjenester

16.04.2024

Leif Juster - Mot normalt!

YouTube · harrunostasj · 11. aug. 2007

YouTube

[Leif Justers «Mot normalt» - skrevet av Frithjof Granli i 1954](#)

BERGEN
KOMMUNE

Hva er NORMALITET?

Normalitet

- Ethvert samfunn har sine normer for normalitet og avvik. Dette uttrykkes i kategorier som rett og galt, lovlig og ulovlig, friskt og sykt, sunt og skadelig, naturlig og unaturlig

Normal

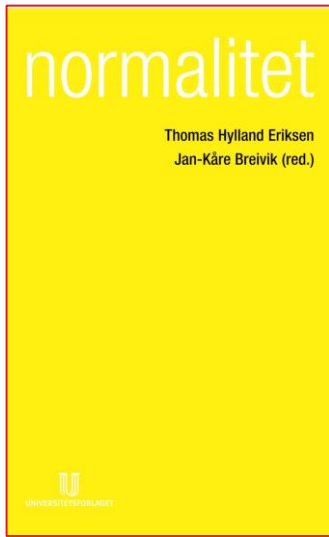
- Regelrett, forskriftsmessig, i henhold til normen, gjennomsnittlig, naturlig.

Norm

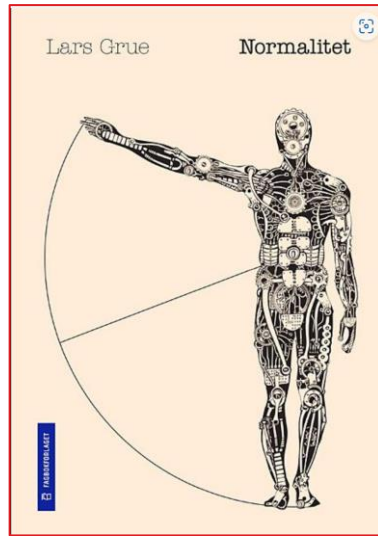
- Normer er skrevne og uskrevne regler, som styrer og påvirker individers atferd i et samfunn.

Kilder: Google, Store norske leksikon

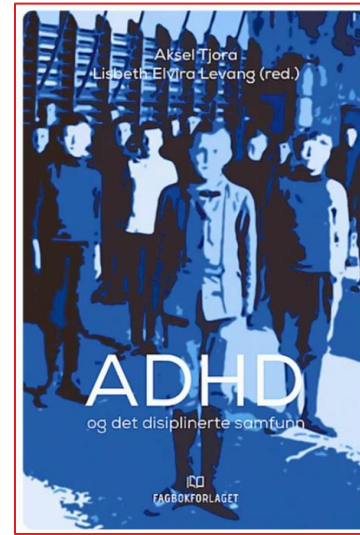
2006

2016

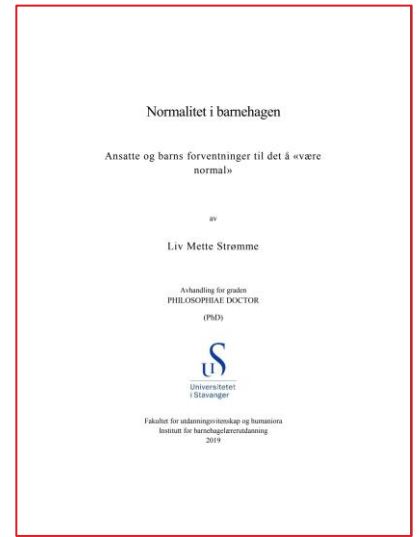
«Normalen er å være forskjellig»

2016

Tjora og Levang:
ADHD og det disiplinerte samfunn.

«Dramaet om normalitet og avvik»
- fra bokomtale ved Ove Østerlie

2019

Liv Mette Strømme
Normalitet i barnehagen.
Ansatte og barns forventninger til det å være normal

BERGEN
KOMMUNE

Det å vurdere et barns normalitet utgjør en så omfattende og vidtrekkende betydning for barnet, at forskning også bør søke å tydeliggjøre hvilke intenderte og ikke-intenderte implikasjoner normalitetsforståelser kan ha. ILLUSTRASJON: Tone Lileng | post@tonelileng.no

Hva innebærer egentlig normalitet for barn og ansatte i barnehagen?

Liv Mette Strømme – [Utdanningsnytt 08.10.2019](#)

Normalitet og forventninger

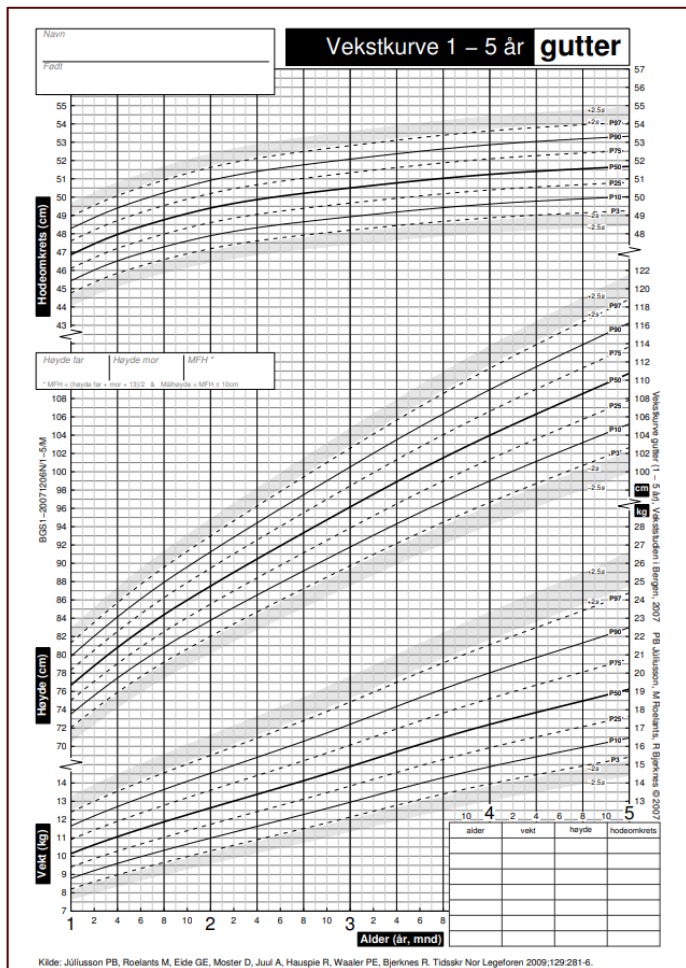
- Er det normalt i vår kultur:
  - å ha kritt-hvite tenner
  - å ha masse hår
  - å prokastinere
  - å være veltrent?
- Sosiale medier og forventninger om «normalitet»
- Manipulerte bilder på Instagram
- Manipulerte kroppar
- Vold
- Selvmord

hodeomkrets

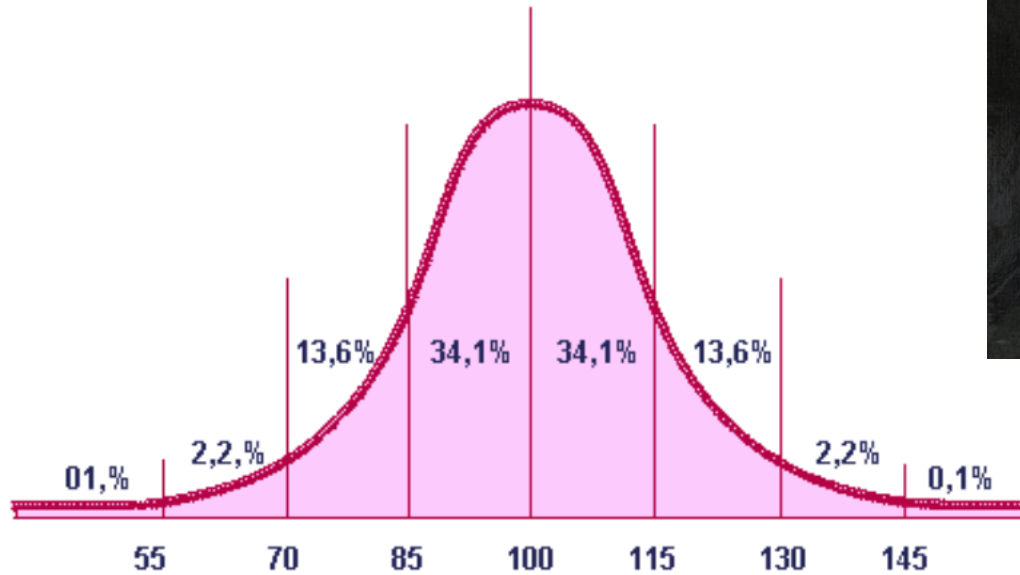
høyde

vekt

Gauss kurve

Johann Carl Friedrich Gauß (1777–1855)

Endret normalitet eller endret forekomst?

Forskning.no 11.11.2023

Maj-Britt Posserud – forsker UiB og barnepsykiater Helse Bergen

Firedobling i barneautisme: – Skremmende å tenke på Mollys fremtid

Den uforklarlige økningen i autisme blant barn skaper enorme utfordringer for helsevesenet, kommunene og de berørte familiene. – Vi var bakværet for dem som får diagnosen nå.

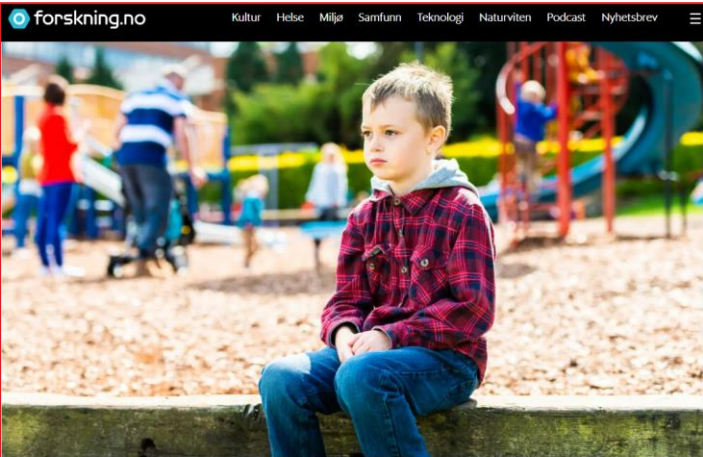
HELSE – Økningen i barn med autisme er et tema som stadig mer oppmerksomhet. Det er et spørsmål om det er et økende antall barn som får diagnosen, eller om det er et spørsmål om økende oppdagelsesmetoder. Det er et spørsmål om det er et økende antall barn som får diagnosen, eller om det er et spørsmål om økende oppdagelsesmetoder.

Det er fortsatt et spørsmål om det er et økende antall barn som får diagnosen, eller om det er et spørsmål om økende oppdagelsesmetoder.

BA 3.januar 2024: **Firedobling** i barneautisme Veslemøy Sandvik og Maj-Britt Posserud - Helse Bergen

BERGEN KOMMUNE

Hvor går grensen mellom å ha autisme og å ikke ha det? En forsker har svar. (Foto: Shutterstock / NTB)

Det er umulig å skille mellom autisme og dårlig sosial forståelse

– Det finnes ingen absolutt grense for hvem som har autisme. Derfor gir det først mening å sette en diagnose hvis man har problemer i hverdagen, sier forsker og psykiater.

Stadig flere får diagnosen ADHD. Utviklingen splitter fagmiljøet.

Overlege Trond Velken mener at ADHD-diagnosen er for upresis. For Cecilie Graham-Olsen har den vært avgjørende.

Aftenposten på nett 15.januar 2023

www.adhd.no/uro:

Hvem er du, Rolf Marvin?

- De fleste kan ta seg sammen, sier psykolog Rolf Marvin Bøe Lindgren. Og legger til: - Vi med ADHD kan ikke alltid det.

- Jeg kan bli lei meg av å krangle, særlig hvis motparten blir personlig, men jeg krangler mer enn jeg har lyst til, det er en slags refleks. Her slår ADHD litt inn. Diskusjonen føles utrolig viktig der og da, men dagen derpå skjønner jeg ikke hva som var så viktig med den. Jeg får riktignok en del ut av diskusjoner på sosiale medier. Jeg lærer å argumentere. Men i lunsjen på jobben er jeg stort sett stille likevel.

Fotografert av:
Henrik Folløse Egeland

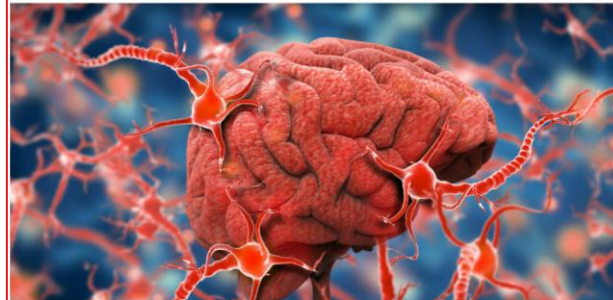
Skrevet av:
Linn Stalsberg

ADHD, det handler mest om manglende evne til å prioritere, mener Rolf Marvin Bøe Lindgren, som likevel har prioritert å komme ens ærend fra Levanger i Trøndelag til Bjørvika i Oslo for å snakke om diagnoser, personlighetstester og den lett blandede gleden i en krangel på sosiale medier.

- Galskap!

Magnus Jackson Krogh (37) har diagnosen som trender i sosiale medier, og blir provosert over utviklingen. Klinikksef ved St. Olavs hospital bekrefter en bekymringsfull økning i legehenvisninger.

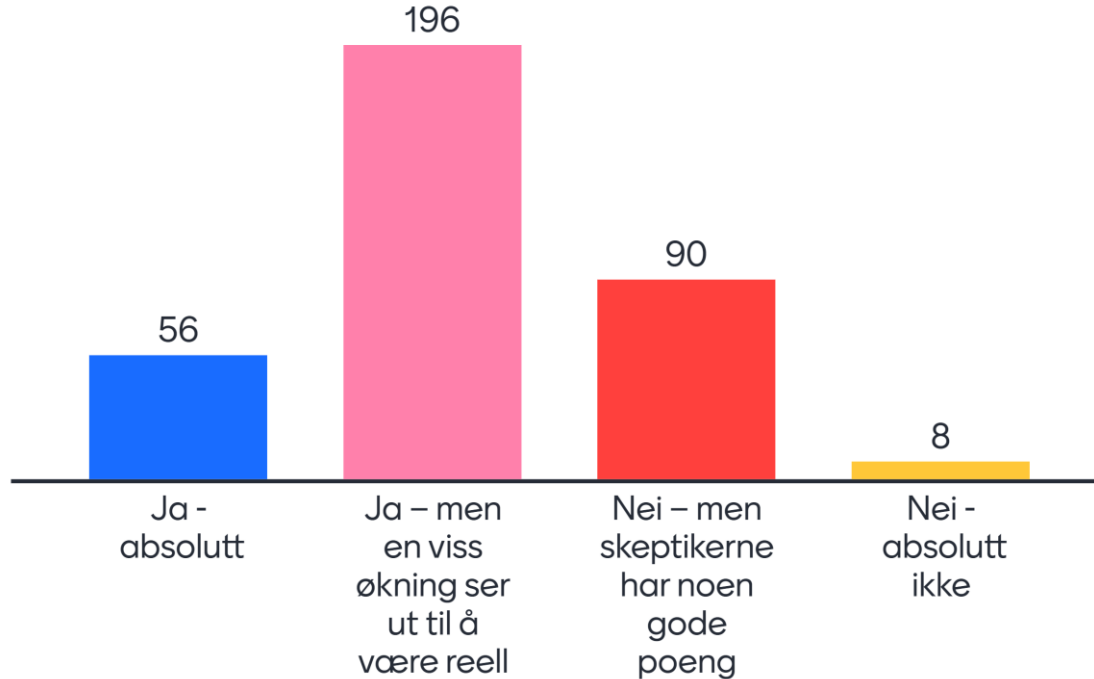

Dagbladet på nett 28.mai 2023

- En NTNU-studie publisert november 2022 blir tolket slik at det er risiko for overdiagnostisering av de yngste barna i klassen, fordi de har høyere risiko for å få diagnosen. Det faktiske problemet er omvendt: At det er høyere risiko for underdiagnostisering av *de eldste barna* i klassen. Dette skjer fordi de yngste barna i klassen med ADHD vil ha større problemer med organisering enn de eldste barna i klassen med tilstanden. Derfor er det større sannsynlighet for at tilstanden vil oppdages dersom man er født sent på året, sier Lindgren. Han mener det kan virke som om folk ikke skjønner forskjellen mellom å ha tilstanden og å ha diagnosen.

Har utviklingen i diagnoser gått for langt?

Aftenposten Nyheter Oslo Meninger A-magasinet Vink E-avis **Bli abonnent**

Oslo | Skolevolden

Nye tall viser markant økning i vold mot skoleansatte

Lytt til saken • 4 minutter

Andre yrker er ikke i nærheten av samme økning som lærere.

«Astrid» har vært lærer i over 16 år. I vinter fortalte hun Aftenposten om den utmattende hverdagen i klasserommet. Foto: Paal Audestad / Aftenposten

Aftenposten på nett: 25.01.2024

6° Tips oss **Bergens Tidende**

Kraftig økning i voldsmeldinger i bergensskolen

Hver eneste skoledag er det til nå i år meldt om nær 30 tilfeller av vold, trusler eller trakassering i bergensskolen.

Skolebyråd Daniel Hägglund (Frp) har fått tilbakemeldinger om at lærerne opplever mer vold og trusler enn tidligere. FOTO: EIRIK BREKKE (ARKIV)

BT på nett: 22.12.2023

BERGEN
KOMMUNE

» Fyllingsdalen finansier ikke på skytstifelsen til Arktikkutveipen, men i mine øyne er det ikke tvil om at bydelen er velukka på mange vis.

IKOMMENTAR, JENS KIHIL, SIDE 2-3

Bergens Tidende

UNE 16. NR. 107. 2024 • 107. ÅRGANG

LISGAL KR 49

TIRSDAG
16. APRIL

Sterk økning i volds- anmeldelser blant ungdommer i Bergen

**Turid har en
bønn til andre
hundeeiere**

NYHETER SIDE 4

**Ja til kjempe-
turbiner skaper
reaksjoner**

NYHETER SIDE 14

**På disse veggene
er graffiti lovlig**

KULTUR SIDE 24-25

Politiet i Bergen sier at det har vært en stor økning i voldsanmeldelser blant mindreårige så langt i år. – Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn. Bildet er fra januar i år da det oppsto et stort nettverk av ungdommer i Aasne. I et bilag ble framsett en veske og bolle. NYHETER SIDE 6-7

Norges mest kjøpte bil
Nissan LEAF
Standard batteri fra 259.300 kr
Stort batteri fra 298.900 kr
Fra 5,6%* finansiert lån
REGISTRERT AKTIV 89.88

Se våre finansieringsalternativer og kjøpsoppsatt

SandAuto

Aasne, Ljønsnes 0
16 53 27 76 00

Drammensvei, Jernbanetun 47
16 53 27 76 00

Sterk økning i voldsaker blant mindreårige. – Atferden er mer grenseløs enn tidligere, sier politiet.

Politispektoren Morten Ørn i Aasne. Bildet er fra januar i år da det oppsto et stort nettverk av ungdommer i Aasne. I et bilag ble framsett en veske og bolle.

Marianne Nilssen
Linda Hildred

voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen.

Walter Gjøbbing

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

han holder politiet i Bergen, Aasne og Øygarden, og forteller at så langt i år har anmeldelser på vold og voldtekt der det oppsto et stort nettverk av ungdommer i Aasne.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

I år har det anmeldt 20 voldtektssaker, mens det samme tallet var 12 i 2023. Det er en økning på 67 prosent.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

Ørn Marika Rattungen sier politiets innmelder at det oppsto et stort nettverk blant ungdommer i Aasne i januar i år. I et bilag ble framsett en veske og bolle.

Politiet i Bergen sier at det har vært en stor økning i voldsanmeldelser blant mindreårige så langt i år. – Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn. Bildet er fra januar i år da det oppsto et stort nettverk av ungdommer i Aasne. I et bilag ble framsett en veske og bolle.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Vi ser at det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

– Det er en økning i voldsanmeldelser blant mindreårige i Bergen. Det er ikke slik vi ønsker at barn og unge skal opplevde, sier politispektoren Morten Ørn.

BERGEN
KOMMUNE

Nivå 3

Indikative tiltak

v/høyrisiko eller kjente vanskar

ca 5%

Utgreiing
Behandling
Rehabilitering
Habilitering
Koordinering (evt. IP)
Miljøterapi
Foreldreoppfølging

Nivå 2

Selektive tiltak

Retta mot grupper med risiko

ca 15%

Tidleg intervensjon
Kartlegging
Behandling
Familiefokus
Temagrupper

Nivå 1

Universelle tiltak

Gjeld alle i aldersgruppa

ca 80%

Folkehelse
Gode oppvekstkår
Opplysningsarbeid
Screening
Forelderådgiving

Skulane i Bergen må spare 120 mill. Skal skrive avvik når det går ut over elevane.

Bergensskulen skal spare. Etatsdirektør Frode Nilsen er bekymra for totaløkonomien.

Etat for skule i Bergen kommune er no i gang med prognosearbeidet for 2024. Eit meirforbruk på 120 millionar frå fjoråret skal sparsast inn. FOTO: ØRJAN DEISZ (ARKIV) N

BT på nett: 15.03.2024

– Rektorene beskriver elever med ulike utfordringer, som gjør at de må sette inn ekstra voksne. Når jeg leser om utfordringene, tenker jeg at det er umulig for dem å ikke gjøre det, sier han og utdypet:

– Alle barn må få hjelp. Enten det er barn som har psykiske utfordringer, barn som sliter med å gå på skolen, eller barn som har det vanskelig hjemme. Dette handler ikke bare om læring. De trenger en voksen å snakke med.

Annenhver skole kommer til å bryte loven om de ikke får mer penger

Sparetiltak i bergensskolen: Frykter utrygge skolegårder og kutt i spesialundervisning.

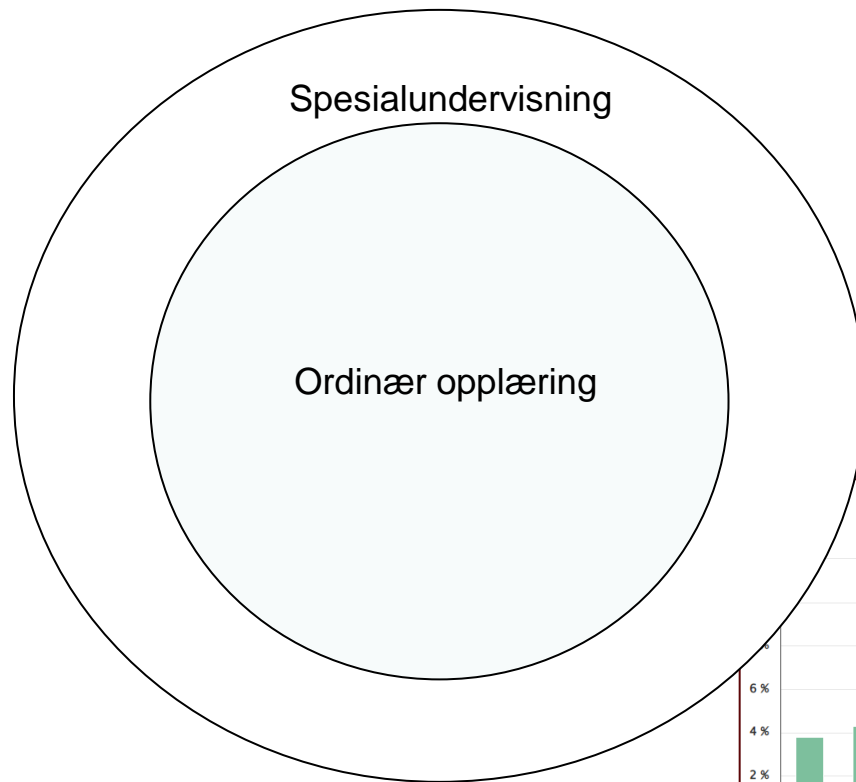
Rektor Harald Borge ønsker elevene velkommen til Fridalen skole.

BT på nett: 09.04.2024

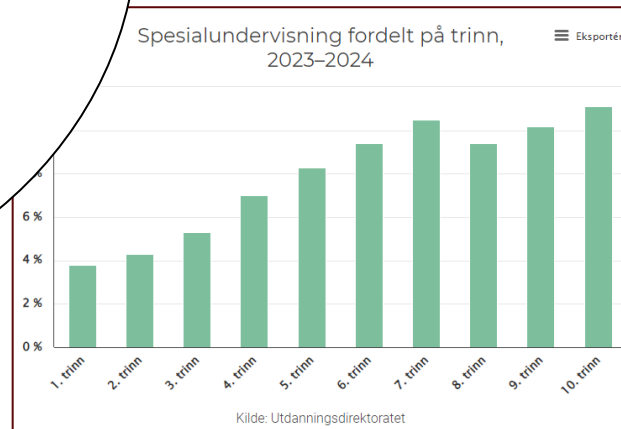

BERGEN KOMMUNE

Barnetrinnet - 6,9% i 2023/2024

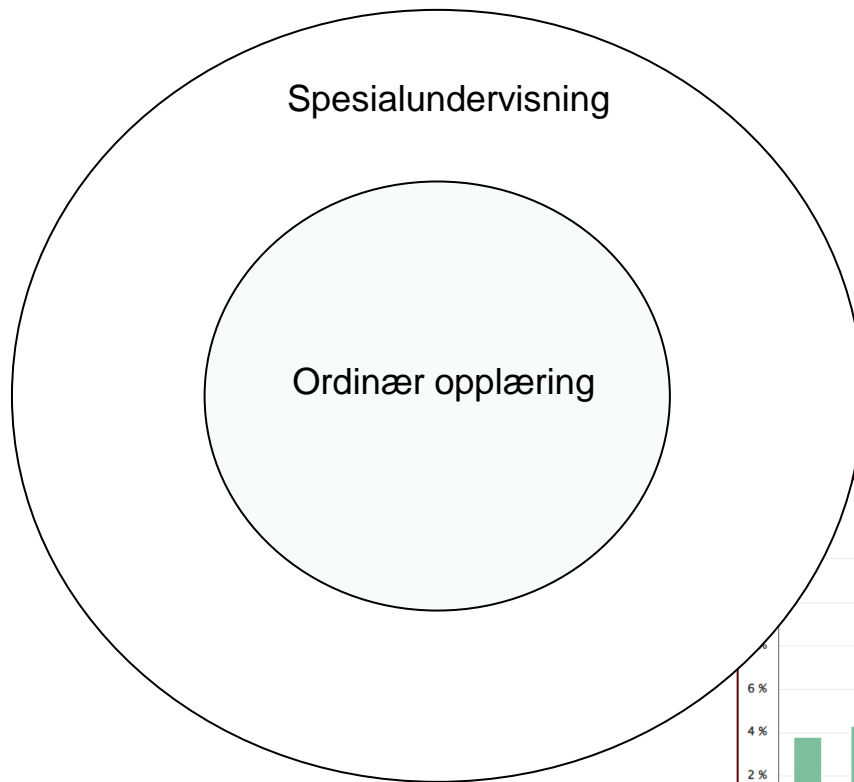

Nasjonalt snitt: 8,1%

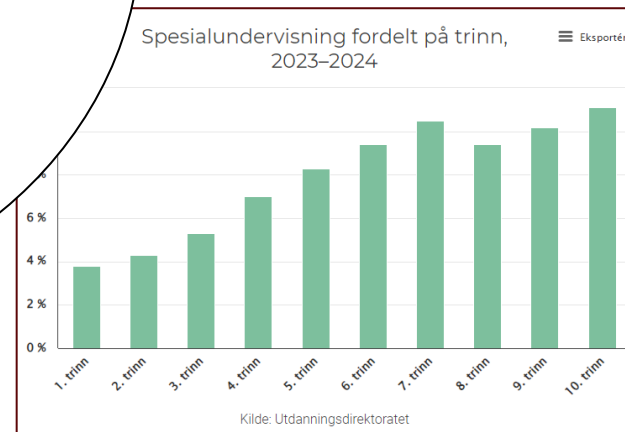

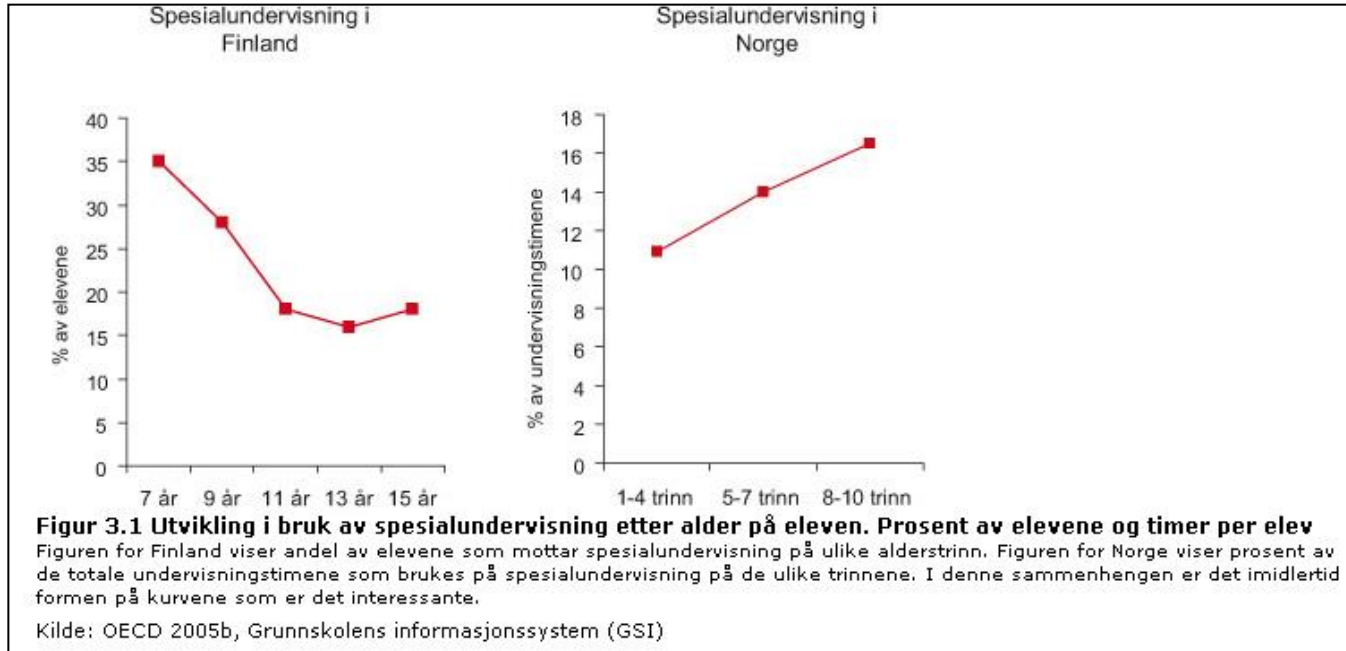
Ungdomstrinnet - 10,2% i 2023/2024

Nasjonalt snitt: 8,1%

Finland vs Norge

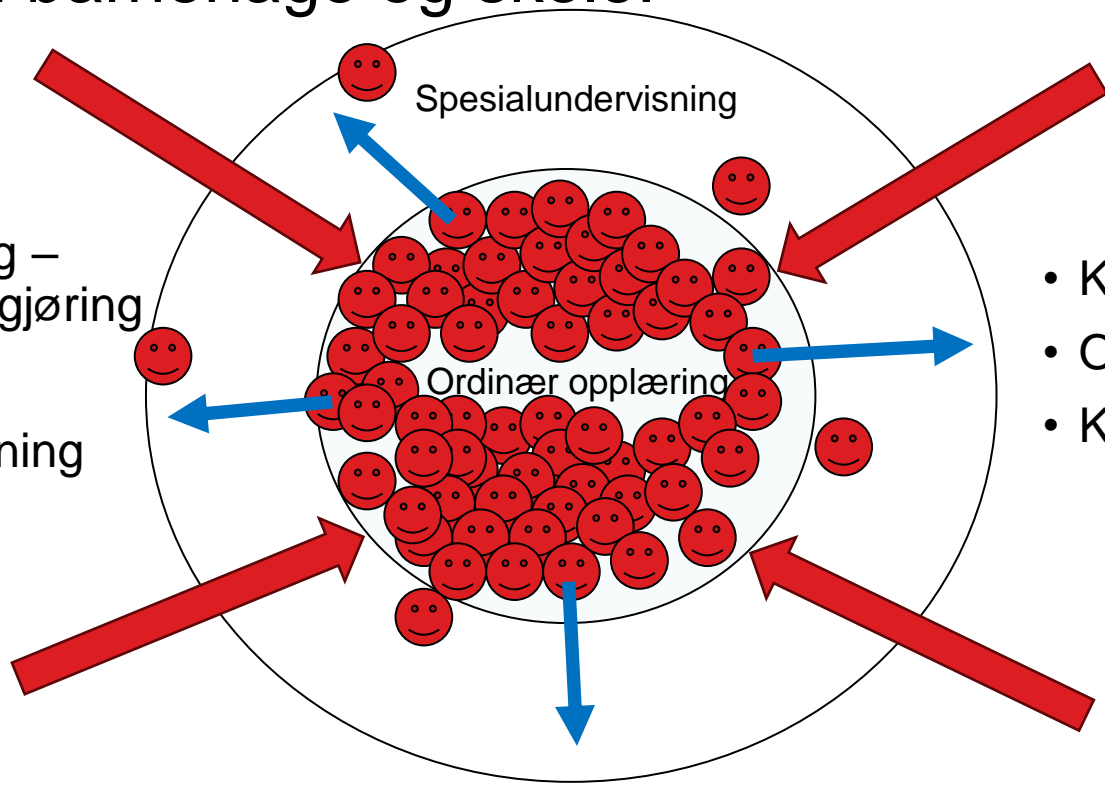
St.meld. nr. 16 (2006-2007) "... og ingen sto igjen".

Tidlig innsats for livslang læring – kapittel 3.2.2 "For sen hjelp ved særskilte behov"

Drivere i barnehage og skole:

- Individualisering – sikring - rettsliggjøring
- Økonomi
- Personalforvaltning

- Kompetanse
- Organisering
- Kapasitet

Lovreguleringer

Barnehageloven:

- Kapittel VII Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråk m.m:
- §31 **Rett** til spesialpedagogisk hjelp
- §37 Barn med nedsatt funksjonsevne (Kommunen **skal sikre** at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehage tilbud.
- §38 **Rett** til tegnspråkopplæring
- §39 Barn med behov for ASK (... **skal** få bruke ...)

Ny opplæringslov:

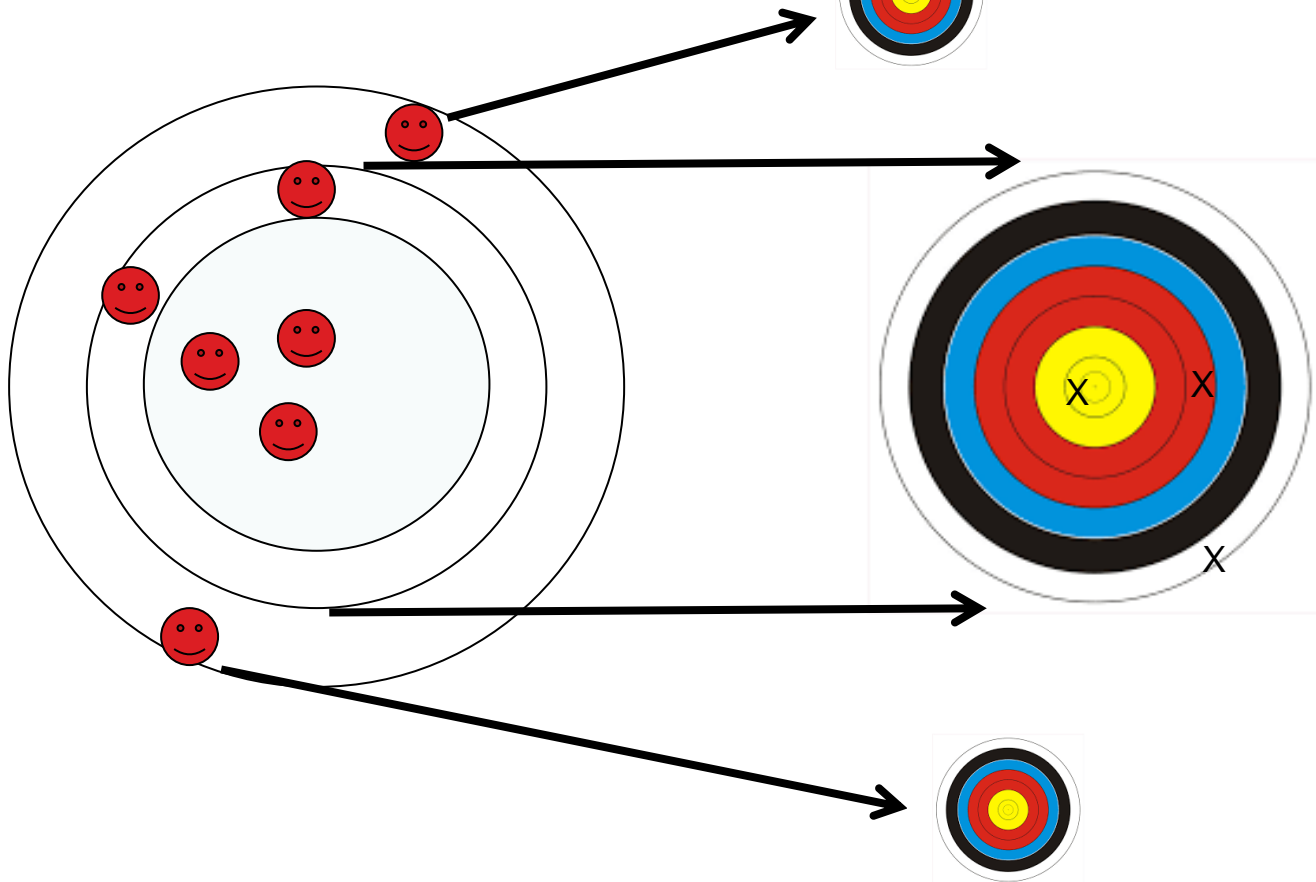
Kapittel 11 Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging

- § 11-1. Tilpassa opplæring (... sørge for ...)
- § 11-2. Tilfredsstillande utbytte av opplæringa (... sørge for ...)
- § 11-3. Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn (... sørge for ...)
- § 11-4. Personleg assistanse (... **rett til ...uten** sakkyndig vurdering – når dei treng) – tilsvarende §37 i barnehageloven, men uten krav om nedsatt funksjonsevne
- § 11-5. Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel (... **rett til ... uten** sakkyndig vurdering - når dei treng)
- § 11-6. Individuelt tilrettelagd opplæring (... **rett til ... med** sakkyndig vurdering)

ELEVER

OPPLÆRINGSMÅL

BERGEN
KOMMUNE

- Har dere stilt meg et spørsmål?
- Har jeg svart på det?

Takk for oppmerksomheten

